

УДК 347.754:656.7:351.746.1(477)

ДОГОВІР ОБСЛУГОВУВАННЯ АВІАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ В ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ ЯК ДЕРЖАВНИЙ ДОГОВІР

Степанович Денис Геннадійович

аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»

Правові відносини по обслуговуванню авіаційної техніки, трансформувалися в ознаки державного договору на виконання відповідних робіт для державних потреб.

Отже, державний договір обслуговування авіаційної техніки в Держприкордонслужбі на виконання робіт по обслуговуванню авіаційної техніки для державних потреб зазначає, що підрядчик зобов'язується виконати проектні та інші, пов'язані з обслуговуванням і ремонтом об'єктів невиробничого характеру (авіаційної техніки) роботи і передати їх державному замовнику, а державний замовник зобов'язується прийняти виконані роботи і сплатити або забезпечити їх оплату.

Мета правої розробки такого виду договору з подальшим включенням його до Цивільного кодексу полягає в чіткій визначеності правових відносин сторін, які пов'язані із задоволенням як загальних так і спеціальних потреб для держави, також встановлення для органів виконавчої влади у договірних відносинах особливого правового статусу (зокрема, під час участі авіаційних частин Державної прикордонної служби України у майнових відносинах).

Також, мета цієї статті полягає в оптимальному поєднанні спеціальних гарантій як для однієї, так і для іншої сторони договору.

Державний договір обслуговування авіаційної техніки може бути, побудований по моделі договору про надання послуг або договору технологічних робіт, а більш доцільніше розробити на моделі змішаного договору.

Особливою ознакою договору обслуговування авіаційної техніки, як державного договору є те, що для державних потреб в цілях підтримки необхідного рівня обороноздатності і безпеки Української цілісності, стає гостра необхідність прийняття законодавцем нормативно – правових актів, які направлені спеціально на регулювання такого виду договору.

Серед останніх за часом загальних правових актів може бути названа Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення

про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» від 17 жовтня 2008 року за № 921.

Так, відповідно до вказаної Постанови учасником торгів може бути тільки той, хто має виробничі потужності, устаткування і трудові ресурси для виконання специфічного виду робіт. Допускається участь в конкурсі іноземних підрядчиків, але тільки за умови, якщо виробництво відповідних робіт для державних потреб в Україні або відсутній, або економічно недоцільний. В авіаційній сфері може бути обмежене коло можливих учасників конкурсу і тим самим підрядчиків.

З огляду на викладене можна дійти висновку, що в Цивільному кодексі необхідно передбачити те, що в ролі державного замовника повинен виступати орган, який володіє необхідними інвестиційними ресурсами, або організація, наділена відповідними державними органами правом розпоряджатися такими ресурсами, як в даному випадку є Адміністрація Держприкордонслужби України, згідно абз. 3 п. 9 Положення про Адміністрацію Державної прикордонної служби України, затвердженого Указом Президента України від 4 серпня 2003 року за № 797 /2003 вказано, що розпорядником коштів є Адміністрація Державної прикордонної служби.

Також, в цивільному законі можна передбачити порядок матеріально-технічного забезпечення укладання такого виду договору, форми економічного стимулювання його виконання, відповідальність органів виконавчої влади, а також учасників державного договору за його порушення.

В даному випадку слід зазначити, що виступати в цивільному обороті буде все ж таки держава. Хоча в договорі стороною іменується їх орган, але він є лише представником. Це не викликає сумнівів, перш за все, у випадках, при яких відповідний орган взагалі не є юридичною особою, самостійним суб'єктом цивільного права. Прикладом можуть служити Уряд України і низка державних міністерств і відомств. І навіть тоді, коли укладає державний договір державний орган – юридична особа, він насправді виступає в зазначеному договорі від імені Української республіки, а ні від

свого імені. Тому їх стороною – покупцем товарів і послуг (відповідно суб'єктом відповідальності за порушення зобов'язань, зокрема по оплаті товару) насправді є безпосередньо публічна особа (в даному випадку Українська держава), а не той або інший орган влади.

У такому разі дана особа стає і формальною, і фактичною стороною договору і суб'єктом відповідальності за порушення його умов.

В Цивільний кодекс можна внести відповідні зміни, згідно з якими укладення державного договору є обов'язковим для виконавця, тобто маються на увазі спеціальні правила, що визначають порядок укладення договору з відповідною організацією і без організації конкурсу, йдеться про організації, які займають домінуюче положення на товарному ринку і є економічно доцільним, у 20 – денний термін з дня надання такої пропозиції і тільки при мотивованій відмові другої сторони представником держави повинні проводити відповідні конкурси. При цьому ухилення виконавця визначеного державою в подібному випадку породжує у державного представника право зажадати зобов'язати укласти вказаний договір в судовому порядку.

В основних положеннях про порядок укладення державних договорів, повинна бути передбачена необхідність включати в договори, серед іншого, посилання на технічне завдання, календарний план, щоб включити зміст, етапи і терміни виконання робіт (мається на увазі, що ті з робіт, які не вказані в календарному плані, можуть оформлятися додатковою угодою), порядок здачі і приймання робіт, їх вартість і порядок розрахунків, узгоджені сторонами розміри відповідальності за неусунення замовником виявлених дефектів, невчасне приймання робіт замовником, а також прострочення їх оплати.

Одне з можливих доповнень до договору є угода про розподіл заощаджених засобів і виниклих збитків між контрагентами. Обов'язковою умовою державного договору може служити видача авансу, який покликаний забезпечити своєчасне і безперервне фінансування робіт. Проміжні розрахунки повинні проводитися на рівні 95 % вартості виконаних робіт. При цьому, якщо підрядчик не виконує з своєї вини об'єми робіт, передбачені графіком їх виробництва, сума проміжного платежу, що пред'являється замовником, за фактично виконані роботи повинна бути зменшена на вартість невиконаних робіт.

Можна передбачити і ряд інших спеціальних правил про відповідальність сторін за порушення державного договору. При затримці авансу, а також оплати виконаних робіт і остаточного розрахунку з підрядчиком державний замовник відшкодовує другій стороні заподіяні збитки, включаючи

витрати, що виразилися в сплаті процентної ставки. А, якщо не будуть дотримані терміни введення в дію авіаційної техніки бюджетне фінансування припиняється, і підрядчик повинен за власні кошти закінчити роботу, якщо причина затримання не буде мотивовано доведена до замовника в рамках цивільного законодавства.

А, якщо державними органами в установленому порядку зменшуються засоби відповідного бюджету, виділені для фінансування робіт, на стороні покладається обов'язок в обов'язковому порядку погоджувати нові терміни виконання робіт, а при необхідності – й інші умови виконання договору.

В даному випадку за виконавцем не зберігається право вимагати відшкодування збитків, заподіяних зміною термінів виконання робіт, але при всіх інших випадках, окрім зменшення бюджетних коштів, державний договір може бути змінений тільки за згодою сторін.

В той же час, у всіх випадках, коли відповідні кошти, що призначалися для виконання умов державного договору, внаслідок рішення відповідних державних органів, які здатні впливати на юридичних осіб публічного права, не можуть бути використані або припинене подальше фінансування, на останнього теж не може бути покладений обов'язок відшкодувати виконавцю збитки в повному об'ємі.

В державному договорі необхідно обумовити право будь-якої сторони при встановленні в процесі виконання робіт неминучості отримання негативного результату або неможливості подальшого проведення робіт запропонувати контрагенту їх припинення. Після надходження такої пропозиції сторони зобов'язані спільно прийняти рішення про подальше продовження робіт, про зміну умов державного договору або про його розірвання.

Поряд з цим, слід підкреслити, що державний договір повинен містити в собі пункти завдяки яким покладається обов'язок на державного замовника, суворо дотримуватись вимог цільового використання виділених коштів.

Припинення державного контракту, здійснюється, перш за все, за угодою сторін, в порядку і за наслідками, передбаченими загальними нормами зобов'язального права. Зразкова форма державного договору передбачає включення в нього умови про термін, протягом якого повинна бути досягнута така угода.

Отже, договір обслуговування авіаційної техніки в Державній прикордонній службі України як державний договір являє собою єдність суб'єктивного і об'єктивного волевиявлення в цілях забезпечення державних потреб, передбачених у витратах відповідного бюджету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України від 28 червня 1996 року. — К., 1996.
2. Цивільний Кодекс України. — Х. Одісей, 2009. — 424 с.
3. Про затвердження Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2008 року. — № 921.
4. Брагінський М. І. Договірне право. Кн. 1. Загальні положення / М. І. Брагінський, В. В. Вітрянський. — М. : Статут, 1999.
5. Цивільне право України : академ. курс / за заг. ред. Я. М. Шевченко. — К. : Ін Юре, 2003. — Т. I. Загальна частина. — К. : Ін Юре, 2004. — 520 с.
6. Цивільне право України : ч. 1. — підруч. [для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти] / за заг. ред. Ч. Н. Азімова, С. Н. Приступи, В. М. Ігнатенка. — Харків : Право, 2000. — 368 с.
7. Денисов С. А. Некоторые общие вопросы о порядке заключения договоров / С. А. Денисов // Актуальные проблемы гражданского права. — М., 1998.

АНОТАЦІЯ

Степанович Д.Г. Договір обслуговування авіаційної техніки в Державній прикордонній службі України як державний договір. – Стаття.

Дана стаття присвячена дослідженню спеціального призначення відповідних відносин та правового регулювання даних правовідносин, які забезпечують досягнення відповідного результату на національному рівні.

Аналізуються права та обов'язки суб'єктів даних правовідносин. Досліджуються характерні ознаки правових основ відповідних відносин державних органів в цивільно-правовому обороті, покликаних задовольнити потреби Української держави в обороноздатності країни.

Актуальність теми дослідження даної статті підсилюється тими обставинами, що кількість публікацій з проблематики, яка стосується такого виду відносин, у вітчизняній правовій літературі є вкрай незначною, а більшість проблем у цій галузі взагалі залишилися поза увагою науковців.

Ключові слова: договір обслуговування авіаційної техніки в Державній прикордонній службі України, державний договір, виконання робіт, обслуговування, договір надання послуг, договір технологічних робіт, конкурс, ресурс, замовник, підрядчик, авіаційна частина.

АННОТАЦИЯ

Степанович Д.Г. Договор обслуживания авиационной техники в Государственной пограничной службе Украины как государственный договор. – Статья.

Данная статья посвящена исследованию специального назначения соответствующих отношений и правового регулирования данных правоотношений, которые обеспечивают достижение соответствующего результата на национальном уровне.

Анализируются права и обязанности субъектов данных правоотношений. Исследуются характерные признаки правовых основ соответствующих отношений государственных органов в гражданско-правовом обороте, призванных удовлетворить потребности украинского государства в обороноспособности страны.

Актуальность темы исследования данной статьи усиливается тем обстоятельством, что количество публикаций по проблематике, касающейся такого вида отношений, в отечественной правовой литературе крайне незначительной, а большинство проблем в этой области вообще остались без внимания ученых.

Ключевые слова: договор обслуживания авиационной техники в Государственной пограничной службе Украины, государственный договор, выполнение работ, обслуживание, договор оказания услуг, договор технологических работ, конкурс, ресурс, заказчик, подрядчик, авиационная часть.

SUMMARY

Stepanovich D.G. The maintenance agreement of the aviation techniques in the State Border Service of Ukraine as a state contract. – Article.

This article is devoted to the study of special purpose relevant relations and regulation data relationships that achieve results on the national level. Analyzes the rights and responsibilities of these relationships. We study the characteristics of the legal framework relevant government relations in civil – legal circulation, designed to meet the needs of the Ukrainian state in the country's defense. Background research this article amplifies the circumstances that the number of publications on issues relating to this type of relationship, in the domestic legal literature is extremely low, and most of the problems in this area generally left unattended researchers.

Keywords: aircraft maintenance contract with the State Border Service of Ukraine, the State Treaty, works, services, contract services, contract process works, competition, resources, customer, contractor, aircraft part.